

УДК 910.3: 379.85 (918)

Ващенко О.В., Купач Т.Г.

ТУРИСТИЧНІ ЦЕНТРИ НА ТЕРИТОРІЇ БРАЗИЛІЇ

В даній статті розкриваються поняття про туристичні центри, методи їх вивчення та принципи формування. На основі факторного аналізу бази даних туристичних центрів сформовано три генералізованих типи-фактори туристичних центрів Бразилії з описом основних їх складових. Стаття може бути використана для підготовки студентів з спеціалізації географія.

This article reveals the concept of tourist destinations, methods of study and formation principles. Are formed the three factor-generalized types of tourist centers in Brazil with the description of their main components based on factor analysis database tourist centers. The article may be used to prepare students specializing in geography.

Актуальність дослідження. В зв'язку з розвитком світового туризму зростає зацікавленість в ефективному розвитку даної галузі в Бразилії, як зі сторони держави так й з боку підприємців. Економічно та екологічно правильне розташування й розвиток туристичних центрів може забезпечувати збалансований розвиток регіонів країни та стабільно зростаючий дохід. Для цього необхідна послідовна державна підтримка туризму з чітким розумінням типології та процесу утворення, успішної діяльності і розвитку туристичних центрів. У даній статті наведемо головні фактори утворення та критерії типології туристичних центрів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У роботах Кускова А.С. та Кіфяка В.Ф. проводяться дослідження формування та типології туристичних центрів, їх основного термінологічного й понятійного апарату. Роботи Матвєєвої Н.Ф., Печеніхіної Е.А. й Джейн Еггінтон висвітлюють сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі Бразилії. На основі літературних, фондових та електронних джерел, що висвітлюють тему статті, була досліджена термінологічна база та безпосередньо туристичні центри Бразилії.

Формування цілей статті. Метою роботи є дослідження та аналіз основних генералізованих типу-факторів туристичних центрів Бразилії, а також дослідження їх значимості для країни в цілому.

Основним завданням статті є: розкрити підходи до вивчення та типології туристичних центрів й їх умов формування; проаналізувати теперішній стан туристичних центрів Бразилії; дослідити основні напрями розвитку туристичних центрів країни.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день сфера туризму являється однією з головних та найперспективніших галузей економіки Бразилії. В зв'язку з цим актуальними стають дослідження розвитку туристичних центрів з метою їх поліпшення, виявлення нових тенденцій, напрямлень й особливостей.

Туристичний центр — місце зосередження системи підприємств прийому та усіх видів обслуговування туристів в одному з вузлових пунктів подорожі — місті, де заплановано багатоденне перебування туристів для ознайомлення з зосередженими тут визначними пам'ятками [3].

Існують різні підходи до вивчення туристичних центрів. Найбільш розповсюдженими та традиційними є 2 підходи. Перший, припускає об'єктивну заданість рекреаційного потенціалу, тобто наявність певного ресурсу, або спадщини, яка властива даній місцевості, завдяки чому до неї і виникає інтерес, який, у свою чергу, викликає туристичні потоки з інших місць. Другий підхід, навпаки, заснований на тому, що туристичні потоки викликані не самим фактом наявності рекреаційного ресурсу, а поінформованістю про нього. Що, на мою думку, краще відображає дійсний стан речей. Виходячи з цього підходу, можна стверджувати, що туристичний центр – певна місцевість, яка приваблює туристів в силу наявності специфічних рекреаційних ресурсів, зручності транспортно-географічного положення та доступною про нього інформацією для туриста [2].

Щодо типології туристичних центрів, то вона залежить від того, який вид рекреаційної діяльності може бути в них реалізовано. Тому вона з одного боку, відображає велику різноманітність рекреаційної діяльності туристів, за якою, у свою чергу, стоять різноманітні потреби людей. А з іншого боку - вона пов'язана з наявністю культурної і природної спадщини, рекреаційних ресурсів у тому чи іншому місці, без яких рекреаційна діяльність не може бути реалізована. Типологія туристичних центрів допомагає виділити фактори їх формування. За Зоріним А.І. виділяють дві групи факторів формування туристських центрів: генеруючі (пов'язані з потребою), що реалізуються (пов'язані з ресурсами) і локалізуючі (пов'язані з поінформованістю населення). Як показує практика, саме локалізуючі інформаційні чинники в останні десятиліття надають максимальний вплив на формування географії туристичних центрів [3]. Туристичними центрами можуть бути: місто, селище, сільський населений пункт, спеціальний центр обслуговування туристів,

річка, озеро, море (океан), гірський масив, унікальні і типові ландшафти, національні парки, заповідники, заказники і т. д. Отже, туристичними центрами виступають як об'єкти, так і ландшафти різних рівнів. На території Бразилії зосереджено безліч рекреаційних ресурсів, що у свою чергу формують туристичні центри. Завдяки ним, країну, за даними Всесвітньої Туристичної Організації, відвідує близько 8,5 млн. туристів на рік [6]. Факторний аналіз бази даних туристичних центрів Бразилії допоміг виділити 3 генералізованих типи - фактори туристичних центрів.

Аксіологічний тип-фактор об'єднує велику групу туристичних центрів, відвідування яких пов'язане з вивченням культурної спадщини та цінностей, релігійних святинь, етнографічних промислів, проведенням фестивалів і конгресів. Головними туристичними центрами Бразилії, які входять до даного типу- фактора відносяться: Ріо-де-Жанейро, Бразиліа, Сан – Паулу, Ору- Прету, Сальвадор, Білене, Санта – Луїс, Олінда, Белу-Орізонті, Ресіфі. Дана група туристичних центрів забезпечує країну більше 3 млн. туристів на рік. З поміж вище перерахованих туристичних центрів найбільш популярними є Ріо-де-Жанейро та Сан – Паулу [4]. Вони приймають на себе більшу частку туристичних надходжень та потоків туристичних центрів аксіологічного типу.

Наступну групу туристичних центрів об'єднують і формують природні цінності, що включають найбільш привабливі акваторії, мисливсько-рибальські ресурси, національні парки і заповідні території, природні ландшафти, в яких проходять маршрути самодіяльного та екологічного туризму. Сюди ж включені унікальні екзотичні території. Цей тип-фактор формує *туристичні центри екологічного типу*, до яких відносяться: гора «Цукрова голова» та близько 62-х Національних парків Бразилії. Найвідвідуванішими національними парками країни є: Національний парк Амазонія, Національний парк Ігуасу, Морський національний парк Фернадо-де-Норонья та Національний парк Пантанал [1]. Також велику кількість туристів приваблює гора «Цукрова голова» та найбільша лагуна планети - Патус. Загалом дану групу туристичних центрів відвідує дещо менша кількість туристів, близько 2,5 млн. Проте даний показник, у найближчі 5 років, за прогнозами експертів значно зросте. Треба відзначити, що уряд Бразилії активно розвиває екологічний туризм й планує збільшити кількість національних парків. Причиною даної політики є прагнення держави змінити привите в 1980-ті рр. уявлення про відпочинок у Бразилії, що виражається у формулі «Сонце, пісок, пляж». Третій тип-фактор об'єднує туристичні центри, що орієнтуються на оздоровчі ресурси, і виділяє райони вже освоєних рекреаційно-туристичних інфраструктур, та вже сформованих туристичних й курортних місцевостей. Узагальнюючи фактичні характеристики та факторну вагу, слід інтерпретувати даний фактор як оздоровчий, а туристичні центри, що формуються під його впливом, іменувати *туристичними центрами рекреаційного типу*. Особливо сприятливі для рекреаційних туристичних центрів приморські ландшафти. До даного типу-фактора в Бразилії слід

віднести такі туристичні центри, як: Ангра-дос-Рейн, Бузіос, Натал, Ресіфе, Ріо-де-Жанейро, Сан-Паулу, Діамантіна, Курітіба, Петрополіс, Коста-де-Сеюпе, Убатуба, Порту-Алегрі, Ітакаре, Сан-Луїс, Форталеза [1]. За популярністю та відвідуваністю даний тип туристичних центрів, рівноцінний першому типу - аксіологічному. Кількість туристичних потоків тут становить близько 3 млн.

Проведене статистичне дослідження підтверджує гіпотезу про те, що туристські потоки викликані не самим фактом наявності рекреаційних ресурсів, а проінформованістю про них. Не дивлячись на те, що Бразилія володіє величезним потенціалом, на сьогоднішній день туристична галузь країни розвивається не на повну потужність. Причинами, які гальмують розвиток туристичної галузі Бразилії є слабкість інформаційних та комунікаційних технологій інфраструктури (58 місце в світі), недорозвиненість наземного транспорту, інфраструктури (95 місце в світі), а також проблеми охорони і безпеки (місце 128 місце в світі), а також мовний бар'єр й географічна віддаленість від високо розвинутих країн.

Висновки. Для розвитку та створення туристичних центрів на території Бразилії, наявні усі необхідні рекреаційні ресурси та створені законодавчі умови. Інвестиції, які безпосередньо надходять з Аргентини, США та країн ЄС, забезпечують Бразилію створенням нових туристичних центрів та покращення вже існуючих. Проте економічні проблеми і відсталість всієї туристичної інфраструктури Бразилії не особливо сприяють швидкому розвитку заданих туристичних центрів. Але дані проблеми за оцінками експертів тимчасові, за рахунок потужної підтримки державою галузі туризму. Робиться ставка на потужну пропаганду екологічних подорожей по Амазонії, Понтанале, Серре Тауша, Серре Флуміненсе та інших центрах туризму, а також покращення туристичної інфраструктури усіх туристичних центрів. Крім того, Національною політикою туризму ставиться задача розвивати можливості проведення міжнародних конференцій з метою перетворення Бразилії в один із центрів ділового туризму. В даний час основна частина роботи на цьому напрямку ведеться Бразильським інститутом туризму з іноземними туристичними агентствами по їхньому інформаційному забезпеченню. Державною політикою також є участь Бразилії на міжнародних туристичних виставках. У найближче п'ятиліття туризм у Бразилії буде орієнтований в основному на країни свого континенту й у першу чергу МЕРКОСУР, а також на історично близькі країни, що входять у співтовариство португало-мовних держав.

1. Эггинтон Джейн. Бразилия : путеводитель / Джейн Эггинтон, Айан Макинтайр. - Москва : ФАИР, 2008. - 176 с.; 2. Кіфяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. - Чернівці: 2003. — 300с.; 3. Кусков А.С., Голубева А.Т., Одинцова Т.Н. Рекреационная география. - М., 2005.-504с.; 4. Матвеева Н.Ф. Бразилия: справочник. – М.: РАН, 2004.; 5. Печенихина Е.А., Сигалова М.В. Бразилия. Путеводитель. - М.: Вокруг света, 2007.- 210 с.; 6. <http://www.unwto.org> - офіційний web-сайт Всесвітньої Організації Туризму.